

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Traducere din limba germană de
Rodica Matei

SIGMUND
FREUD

*Despre
psihologia
vieții erotice*

3
TREI

EDITORI: pentru oameni și că

Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zămfirescu

DIRECTOR EDITORIAL:
Magdalena Mărculescu

REDACTARE:
Daniela Ștefănescu

DESIGN:
Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Mihaela Gavriloiu

CORECTURĂ:
Irina Mușătoiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FREUD, SIGMUND

Despre psihologia vieții erotice / Sigmund Freud ;
trad. din lb. germană de Rodica Matei. – București : Editura
Trei, 2021

ISBN 978-606-40-1120-6

I. Matei, Rodica (trad.)

159.9

Această carte a fost tradusă după *Sigmund Freud — Zur sexuellen
Aufklärung der Kinder, Beiträge zur Psychologie des Liebeslebens*

© Copyright EDITURA TREI, 2021

O.P. 16, Ghișeu I, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90/Fax: +4 0372 25 20 20,
e-mail: comenzi@edituratrei.ro,www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-1120-6

CUPRINS

Notă introductivă	7
I. Lămurirea sexuală a copiilor	9
II. Despre un anumit tip de alegere a obiectului la bărbat	27
III. Despre cea mai generală degradare a vieții erotice	51
IV. Tabuul virginității	81

Notă introductivă

În volumul de față se reunesc un extras din *Lămurirea sexuală a copiilor* (1907), scrisoare adresată de Freud dr.-ului Fürst, ca răspuns la scrisoarea acestuia, și *Contribuții la psihologia vieții erotice*, titlu sub care Freud a adus în atenția publicului trei lucrări scrise la distanță unele față de celelalte: „Despre un anumit tip de alegere a obiectului la bărbat“ (1910), „Despre cea mai generală degradare a vieții erotice“ (1912) și „Tabuul virginității“ (1917/1918).

Dacă *Lămurirea...* răspunde întrebării despre necesitatea educației sexuale și despre modalitatea realizării acesteia, prima parte a *Contribuțiilor* are meritul de a introduce termenul de „complex Oedip“. A doua tratează fenomenul impotenței psihice, imposibilitatea de a satisface tocmai partenera iubită, iar a treia oferă o perspectivă psihanalitică asupra frigidității femeii.

I

LĂMURIREA
SEXUALĂ A
COPILOR

Stimate domnule coleg!

Trebuie să vă răspund deci la întrebările dacă este necesar să le dăm copiilor în general lămuriri despre faptele vieții sexuale, la ce vârstă se poate întâmpla acest lucru și în ce fel. Acceptați acum, chiar de la bun început, mărturisirea mea, că eu găsesc discuția despre cel de-al doilea și cel de-al treilea punct cu totul de înțeles, însă este complet de neînțeles pentru mine cum poate fi prima dintre aceste întrebări obiect al unei diversități de opinii. Ce am ajunge dacă am refuza copiilor – sau să spunem tinerilor – asemenea lămuriri despre viața sexuală umană? Ne temem să nu le trezim prematur interesul pentru asemenea lucruri, mai înainte ca ele să acționeze de la sine în ei. Se speră ca

Recepție pentru
 printr-o asemenea tănuire să reținem pulsiunea sexuală până la vremea la care poate fi repusă pe singurele căi deschise de ordinea socială burgheză? Se crede despre copii că nu ar manifesta niciun interes și nicio înțelegere pentru faptele și enigmele vieții sexuale dacă nu li s-ar atrage atenția din afară asupra acestora? Se consideră oare posibil ca și cunoașterea care le este interzisă să nu fie furnizată pe alte căi? Sau se urmărește într-adevăr și serios scopul ca ei să poată considera mai târziu tot ceea ce ține de sex ca ceva josnic și demn de dispreț, de care părinții și educatorii lor i-au ținut departe cât mai mult posibil?

Într-adevăr, nu știu în care dintre aceste scopuri trebuie să văd motivul pentru ascunderea realmente abilă a chestiunilor sexuale față de copii; știu doar că toate sunt la fel de prostești și că îmi vine greu să le diferențiez prin contraargumente serioase. Îmi amintesc însă că în scrisorile de familie ale marelui gânditor și prieten al

oamenilor Multatuli am găsit câteva rânduri care ar putea să fie mai mult decât suficiente ca răspuns¹.

„În general, după părerea mea, unele lucruri sunt prea învăluite în mister. Facem bine să păstrăm curată fantezia copiilor, dar această curățenie nu este protejată prin necunoaștere. Cred mai curând că, cu cât ascundem ceva băiatului sau fetei, cu atât mai mult lăsăm să se bănuiască adevărul. Urmărim din curiozitate lucruri care nu ne-ar fi trezit decât puțin sau niciun interes dacă ne-ar fi fost împărtășite fără prea multe mofturi. Dacă această ignoranță ar putea fi protejată, atunci m-aș împăca cu lucrurile, dar acest lucru nu este posibil; copilul vine în contact cu alți copii, găsește cărți care îl îndeamnă la reflecție; tocmai secretul cu care părinții tratează ceea ce totuși este înțeles crește dorința de a ști mai mult. Această dorință satisfăcută doar în parte, doar în secret,

1 Multatuli – *Briefe*, 1906. (Multatuli era pseudonimul cunoscutului scriitor olandez E. D. Dekker, 1820–1887 – N.t.)

Reînfiere bântă inima și pervertește fantezia, copilul păcătuiește deja și părinții mai cred că el nu știe ce este păcatul.“

Nu știu ce am putea spune mai bine în legătură cu aceasta, dar poate este câte ceva de adăugat. Cu siguranță, ceea ce îi determină pe adulți să facă pe misterioșii față de copii nu este nimic altceva decât pruderia dobândită și disconfortul moral provocat de chestiunile sexuale; dar este posibil să acționeze aici și ignoranța teoretică căreia ne putem opune prin informarea adulților. Anume, se consideră că le lipsește copiilor pulsivitatea sexuală și că ea se instalează abia la pubertate odată cu maturizarea organelor sexuale. Aceasta este o eroare grosolană și pentru știință, și pentru practică. Este atât de ușor să o corectăm prin observație, încât este de mirare cum poate să apară în general. În realitate, nou-născutul aduce sexualitatea cu sine pe lume, anumite senzații sexuale însoțesc dezvoltarea sa pe timpul cât este sugăr și

în copilărie, și puțini copii pot să se sustragă activităților și senzațiilor sexuale înainte de pubertate. Cine dorește să cunoască expunerea amănunțită a acestor afirmații o poate căuta în lucrarea menționată, *Trei eseuri asupra teoriei sexualității*. El va afla acolo că organele de reproducere propriu-zise nu sunt singurele părți ale corpului care mijlocesc senzațiile de plăcere sexuală și că natura a aranjat imperios ca tocmai stimularea organelor genitale să fie de neevitat în copilărie. Această perioadă a vieții, în care se produce o anumită cantitate de plăcere sexuală prin excitarea diferitelor zone ale pielii (*zone erogene*), prin activitatea anumitor pulsioni biologice și prin excitația auxiliară provenind de la multe stări afective, este numită, cu expresia introdusă de Havelock Ellis (1898), perioada *autoerotismului*. Pubertatea nu realizează altceva decât că, dintre toate zonele și sursele ce furnizează plăcerea, obține primatul organelor genitale și, prin

Reaceasta, împinge erotismul în serviciul funcției de reproducere, un proces care, firește, poate să sufere anumite inhibiții și să se realizeze doar în mod incomplet la multe persoane, perversii și nevroticii de mai târziu. Pe de altă parte, copilul este capabil să trăiască cea mai mare parte din acțiunile vieții erotice (tandrețe, devotament, gelozie) cu mult înainte să atingă pubertatea și destul de des aceste stări sufletești răzbat până în senzațiile corporale de excitație sexuală, astfel încât copilul nu poate avea dubii asupra originii comune a celor două. Pe scurt, copilul este cu mult înainte de pubertate o ființă pregătită să iubească până la capacitatea de procreare și putem spune că prin această „tăinuire” oprim doar capacitatea de a stăpâni intelectual acele acțiuni pentru care este pregătit psihic și reglat somatic.

Interesul intelectual al copilului pentru enigma vieții sexuale, setea sa de cunoaștere sexuală se manifestă, de asemenea, într-o perioadă a vieții nebănuț

de timpurie. Trebuie ca părinții să fie loviți de orbire față de acest interes al copilului sau să se străduiască imediat să-l înăbușe în cazul în care nu-l pot trece cu vederea, dacă observații ca aceea comunicată aici nu pot fi făcute mai des. Cunosco un băiat minunat, acum în vârstă de patru ani, ai cărui părinți înțelegători au renunțat să reprime cu forța o parte din dezvoltarea copilului. Micul Hans, care nu a suferit în mod sigur nicio influență seducătoare din partea unei persoane de serviciu, manifestă deja de câțva timp cel mai însuflețit interes pentru cea parte a corpului său pe care obișnuiește să o numească „face pipi”. Deja la trei ani a întrebat-o pe mama: „Mama, ai și tu un face pipi?” La care mama a răspuns: „Bineînțeles, ce credeai?” Aceeași întrebare i-a pus-o în repetate rânduri tatălui. La aceeași vârstă, dus prima dată într-un grajd, a asista la mulsul unei vaci și apoi a exclamat mirat: „Uite, din face pipi iese lapte.” La trei ani și trei sferturi este

pe cale să descopere el singur, în mod corect, pe baza propriilor observații, categoriile. Vede cum este evacuată apa dintr-o locomotivă și spune: „Uite, locomotiva face pipi; atunci unde are face pipiul?” Mai târziu adaugă: „Câinele și calul au un face pipi, masa și scaunul nu.” De puțin timp a asistat cum este îmbăiată surioara lui în vârstă de o săptămână și a remarcat: „Dar face pipiul ei este încă mic. Când o să crească o să fie mai mare.” (Aceași atitudine față de problema diferenței sexuale mi-a fost comunicată și de alți băieți de aceeași vârstă.) Doresc să combat categoric ideea că micul Hans ar fi un copil senzual sau chiar cu o predispoziție patologică; cred doar că el nu a fost intimidat, nu a fost chinuit de conștiința vinovăției și de aceea ne dă de știre cu nevinovăție despre gândurile lui².

2 [Completare 1924:] Despre îmbolnăvirea nevrotică de mai târziu și despre vindecarea acestui „mic Hans” vezi „Analiza fobiei unui băiat de cinci ani” (1909).

A doua mare problemă care dă de lucru gândirii copilului – într-adevăr abia la o vârstă ceva mai mare – este chestiunea originii copiilor, care cel mai adesea este legată de apariția nedorită a unui nou frățior sau a unei noi surioare. Aceasta este întrebarea cea mai veche și cea mai arzătoare a tinerei umanități; cine știe să descifreze miturile și tradițiile o poate auzi în enigma pe care Sfinxul din Teba i-o pune lui Oedip. Prin răspunsurile obișnuite din camera copiilor, pulsiunea de investigație onestă a copilului este lezată și de cele mai multe ori încrederea acestuia în părinții săi zdruncinată; de aici înainte începe el cel mai adesea să nu se mai încreadă în adulți și să țină secrete față de ei cele mai intime interese ale sale. Cât de chinuitoare se prezintă deseori această sete de cunoaștere chiar la copiii mai mari poate să ne arate un mic document, scrisoarea unei fete de 11 ani, fără mamă, care a speculat în jurul acestei probleme cu sora sa mai mică: